

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Väyläviraston lausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission sotilaallisen liikkuvuuden tiedonannosta sekä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sotilasalan tarvikkeiden, tavaroiden ja toimenpidekehityksen perustamisesta (U 1/2026 vp)

Väylävirasto vastaa valtion tieverkon, rautateiden ja vesiväylien kehittämisestä sekä kunnossapidosta. Lisäksi Väylävirasto vastaa jäänmurron viranomais- ja tilaajatehtävistä sekä valtakunnallisesta koordinoinnista, kehittämisestä ja ohjauksesta. Jäänmurrossa Väylävirasto tekee tiivistä yhteistyötä Ruotsin Sjöfarfetsverketin kanssa maiden välisen valtiosopimuksen (SopS 77/2013) mukaisesti.

Asetusehdotuksen tavoitteena on luoda EU jäsenmaita koskeva toimenpidekehys, joka mahdollistaa ja nopeuttaa sotilaiden ja sotilaallisen materiaalin liikkumisen ja kuljetukset Euroopan unionin alueella. Väylävirasto pitää asetusehdotuksen tavoitteita Suomen kannalta erinomaisina nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa.

On tärkeää, että sotilaallista liikkuvuutta tarkastellaan kaksoiskäyttöisyyden (sotilas- ja siviilikäyttö) näkökulmasta. Tämä korostaa siviili- ja sotilassektorin välisen yhteistyön ja koordinaation merkitystä niin Suomen sisäisissä kuin rajat ylittävissä kuljetuksissa. Sotilaille ei ole pääsääntöisesti omaa liikenneverkkoaan, vaan he käyttävät samaa verkkoa kuin siviililiikenne. Lisäksi sotilaallinen liikkuvuus kattaa koko logistisen ketjun, ts. kuljetukset saapuvat Suomeen joko Itämeren pitkin tai maayhteyksinä naapurimaiden kautta. Näissä kuljetuksissa korostuvat muut Pohjoismaat ja pohjoisen alueen yhteydet. Asetusehdotus velvoittaisi tekemään yhteistyötä naapurimaiden kesken, mikä on edellytys sujuvan logistisen ketjun mahdollistamiseksi.

Väylävirasto on mukana yhdessä muiden suomalaisten liikenneviranomaisten kanssa tekemässä pohjoismaista varautumisen ja huoltovarmuuden yhteistyötä (NTPC, Nordic Transport Preparedness Cooperation). Sen avulla on mahdollista käydä dialogia asetusehdotuksen mukaisten tavoitteiden ja velvoitteiden toteuttamiseksi. Huomionarvoista on, että Suomelle tärkeissä logistisissa yhteyksissä Norjan merkitys on huomattava, mutta asetusehdotus ei suoraan koskisi Norjaa.

9.3.2026

Asetusehdotuksessa on useita Väyläviraston toimintaa koskevia säännöksiä. Asetusehdotuksen 4–6 artiklassa tarkoitetuilla sotilaskuljetusten yhdenmukaisilla luvilla pyritään harmonisoimaan ja nopeuttamaan kuljetuksia maasta toiseen, ja jäsenmaita velvoitetaan tekemään yhteistyötä sekä koordinoimaan rajat ylittäviä kuljetuksia tavoitteen saavuttamiseksi. Väylävirasto pitää tavoitteita hyvinä ja varautuu infran haltijana kehittämään prosesseja sujuvien ja nopeiden kuljetusten mahdollistamiseksi naapurimaidensa kanssa. Väylävirasto kuitenkin katsoo, että valtioneuvoston kirjelmässään todetuin tavoin tulisi varmistaa lupamenettelyjen koordinaatio- ja aikatauluvelvoitteiden riittävä liikkumavara. Velvoitteista aiheutuisi hallinnollista taakkaa, minkä vuoksi tulisi mahdollistaa niihin liittyvä riittävä kansallinen harkinta.

Asetusehdotuksen II luvussa määritellään EMERS-järjestelmä (Euroopan sotilaallisen liikkuvuuden tehostettujen vastatoimien järjestelmä), jonka aikana infrastruktuurin omistajien (Väylävirasto), toiminnanharjoittajien ja hallintojien olisi myönnettävä sotilaskuljetuksille ensisijainen pääsy liikenneverkkoihin ja -infrastruktuuriin. Tavoite on kannatettava, mutta vaatii yhteistyötä ja sopimista koko logistiselta ketjulta mukaan lukien esim. satamat, lentokentät, kunnat ja kaupungit sekä vastaavat toimijat naapurimaissa. Yhtenä erityispiirteenä Väyläviraston osalta on jäänmurto, johon liittyviin palveluihin tulee myös rakentaa mekanismi, joka mahdollistaa sotilaskuljetusten avustamisen ennen muita kuljetuksia. Väylävirasto huomauttaakin, että Suomesta puuttuu nykyisin asetusehdotuksen 21 artiklan mukainen taho, joka priorisoisi ja yhteensovittaisi erilaisia kuljetustarpeita. Lisäksi Väylävirasto viittaa edellä lausumaansa tarpeesta säilyttää koordinaatio- ja aikatauluvelvoitteiden riittävä liikkumavara.

Asetusehdotuksen III luvussa on velvoitteita, jotka koskevat liikenneinfrastruktuurin häiriönsietokykyä. Ensisijaisesti jäsenvaltiot olisivat asetusehdotuksen perusteella velvollisia kehittämään ja ylläpitämään komission määrittelemiä sotilaallisen liikkuvuuden käytäviä. Väylävirasto on käynyt jatkuvaa dialogia Suomen puolustusvoimien kanssa käytäviin liittyvän infrastruktuurin kehittämiseksi. Väylävirasto huomauttaa, että sotilaallisen liikkuvuuden tarpeita on Suomessa muuallakin kuin näillä määritetyillä korridoreilla.

Lisäksi asetusehdotus velvoittaisi varmistamaan liikenneverkon yhteen toimivuuden muun muassa siirtymällä eurooppalaiseen nimelliseen standardiraideteveyteen. Väylävirasto tekee parhaillaan suunnittelua pohjoisten raideyhteyksien osalta ns. Rail Nordica -hankkeen yhteydessä, mutta korostaa kansallisten ratkaisujen tärkeyttä eurooppalaista raidelevyettä koskeissa ratkaisuissa.

Asetusehdotus velvoittaisi jäsenvaltioita myös tunnistamaan liikennekäytävien toimivuuteen, turvallisuuteen ja häiriönsietokykyyn liittyvät riskit sekä edellyttäisi näiden riskien hallintaa. Tähän varaudutaan Suomessa kokonaisturvallisuusmallilla, jossa eri viranomaiset tekevät jatkuvaa ja saumatonta yhteistyötä.

Asetusehdotuksen 33 artiklan mukaisen strategisen kaksoiskäyttöinfrastruktuurin määrittelyn osalta Väylävirasto huomauttaa ehdotuksen olevan osittain päällekkäinen kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä koskevan CER-säätelyn kanssa. Asetusehdotuksen

9.3.2026

suhde CER-sääntelyyn on siten epäselvä ja sitä tulisi selkiyttää ja pyrkiä yhteensovittamaan CER-sääntelyn kanssa.

Yhteisvastuureservillä (valtioneuvoston kirjelmässä solidaarisuuspooli) tarkoitetaan ase-
tusehdotuksen 35 artiklassa kuljetus- ja logistiikkasuorituskykyjen saatavuutta sotilas-
alan kuljetusoperaatioita varten. Väyläviraston näkökulmasta on tärkeää, että tähän
pooliin tulisi mukaan myös mahdollisuus käyttää esim. varasiltakalustoa. Lisäksi pohjois-
maisessa NTPC-yhteistyössä on tunnistettu tarve esim. rautateiden siirtokuormauksia
varten käyttää siihen soveltuvaa lastausramppia. Olisi hyvä, että tällaiset hyvinkin spe-
sifit varusteet ja laitteet olisivat reservin kautta yhteiskäytössä.